

ТРЕТЯ ЩОРІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТОВАРИСТВА КРИМІНОЛОГІВ. ДЕЯКІ ПІДСУМКИ*

З 27 по 30 серпня 2003 року у м. Гельсінкі (Фінляндія) проходила Третя щорічна конференція європейського товариства кримінологів.

В ній взяли участь приблизно 350 вчених з 37 країн, які представили 270 доповідей на 81 секції.

Декілька слів про саме товариство. Воно було створено у 2000 році з метою об'єднання осіб, які займаються дослідженнями, викладанням, практикою у царині кримінології, для підтримки наукового обміну і співробітництва кримінологів Європи, розповсюдження кримінологічних знань на європейському рівні.

Конференція, безперечно, стала науковою подією, що дозволила побачити стрімкий розвиток кримінології в Європі.

На конференції відбулось 5 пленарних засідань, які були присвячені питанням контролю над злочинністю й інтеграції, жертвам злочинів, тенденціям злочинності в Європі, європеїзації кримінального права. На них з доповідями виступили провідні кримінологи: Нільс Крісті (Норвегія), Пауль Вайлс (Велика Британія), Марцело Аєбі (Іспанія), Нейл Уолкер (Італія), Урсула Неллес (Німеччина).

Найбільша кількість учасників (62) була з Великої Британії, 45 вчених представляли Фінляндію, 32 науковці приїхали зі Швеції. Взяли участь у конференції 25 кримінологів зі США. Україну представляло 5 вчених. Для мене це була вже друга конференція.

Моя доповідь була прочитана на секції, присвяченій транснаціональній організованій злочинності і корупції у країнах колишнього СРСР. На ній виступали колеги з грузинського Центру вивчення транснаціональної злочинності і корупції — Ш. Мачаваріані та Г. Глонті, а також відомий російський соціолог Я. Гілінський.

Найбільше запам'яталась зустріч з класиками європейської кримінології — норвежським вченим Н. Крісті та німецьким кримінологом Г.Шнайдером, які також були присутні на нашій секції і цікавились проблемами злочинності у пост— комуністичних країнах. Секційні засідання на західних конференціях організовані по-іншому, ніж ми звикли. Після доповіді присутні в залі мають нагоду задавати питання. На це відводиться спеціальний час. Після виступу всіх доповідачів бажаючі також можуть висловити свою думку з проблем, які були виголошені доповідачами.

Хотілось би підкреслити, що вчені - жінки були гідно представлені на цій конференції. Вони склали 43% всіх доповідачів на секціях й 36% від усіх керівників секцій. Чотири з дев'яти доповідей на пленарних засіданнях виголошувались жінками.

Серед тем, які були найбільш популярними на конференції, необхідно назвати наступні: організована злочинність (5 засідань), антинаркотична політика і зв'язок між наркотиками і злочинністю (3 засідання), насильство, зокрема проти жінок (5 засідань), дослідження роботи поліції (5 засідань), злочинність неповнолітніх і санкції проти них (6 засідань), страх перед злочинністю (3 засідання).

Програма конференції також включала одну навчальну сесію по методології кримінологічних досліджень та чотири зустрічі з авторами нових європейських книг із кримінології.

Як і на будь-якій конференції, найцікавіше спілкування проходило під час неформальних зустрічей. У перервах на каву, на прийнятті, організованому міською радою Гельсінки, а також міністерством юстиції Фінляндії, була можливість сам на сам поговорити з «метрами» наукової думки, задати їм будь-яке питання. Було приємно бачити, що багато західних вчених, дивлячись на мій бейдж з написом "Ukraine", самі підходили і цікавились як нашою країною, так і розвитком кримінології безпосередньо. Найбільше враження справляла на них інформація про Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого, коли вони дізнавались, що в тут вчиться 15 тисяч студентів.

У розмові з Президентом європейського товариства кримінологів, відомим італійським вченим Ернесто Савоной говорилось про те, що саме європейські інституції відіграють важливу роль у боротьбі зі злочинністю на континенті. Їх вплив буде зростати і в подальшому з огляду на те, що у 2007 році кількість країн — членів

ЄС збільшиться вдвічі. Потрібні нові ідеї щодо попередження злочинності в умовах високої мобільності населення. Що необхідно для об'єднаної Європи? З точки зору Е. Савони, перш за все, наявність надійних даних для проведення порівняльних досліджень. По— друге, з огляду на розширення викладання кримінології у західній Європі як на рівні університетської освіти, а також для аспірантів і докторів, слід спрямувати зусилля на збільшення викладання кримінології в університетах Східної Європи. Серед основних питань для наукового співробітництва професор Савона назвав порівняльний аналіз стану злочинності в європейських країнах, розвиток методів для оцінки політики стосовно попередження злочинності, нові технології у попередженні злочинів, співвідношення між безпекою і дотриманням прав людини.

Насичений графік конференції передбачав також і культурну програму, яка дозволила трошечки більше пізнати столицю цієї північної країни. Всім запам'ятався морський круїз навколо Гельсінки. Під час круїзу я довідалась, що навколо узбережжя міста розташовано приблизно 300 маленьких островів.

У 2004 році Четверта щорічна конференція європейського товариства кримінологів відбудеться у Амстердамі.

Насамкінець хотілось би привести результати останнього опитування в країнах- членах ЄС, яке стосувалось проблем безпеки на вулицях, питань обігу наркотиків і злочинності- Євробарометр - 2002(Див.:Newsletter of European Society of Criminology, October 2003, p.1, 16-18).

Опитування проводиться з 1973 року Європейською комісією від 2 до 5 разів на рік. Репрезентативна вибірка складає приблизно 1000 респондентів у кожній країні. Євробарометр націлений на моніторинг ставлення населення до соціальних і політичних процесів.

У підсумковій доповіді дані за 2002 рік по 15 країнах порівнюються з аналогічними даними за 2000 і 1996 роки. Стосовно безпеки на вулицях, то у 2002 році було зафіксовано невелике збільшення тих, хто почуває себе небезпечно на вулицях після настання темряви в таких країнах як Греція, Велика Британія, Італія, Люксембург, Франція.

Прояви наркотичної проблеми збільшились в таких країнах як Велика Британія, Нідерланди, Португалія, Італія, Греція. В них кількість тих, хто безпосередньо спостерігав людей, які вживають,

продають наркотики або бачив шприци, залишені наркоманами, відповідно була 27%, 26%, 24%, 23%, 20% від загальної кількості опитуваних.

Згідно з цим дослідженням ризик стати жертвою злочину найнижчий у Австрії, Німеччині, Італії, Данії. Найвищий показник у Греції і Франції. Зокрема, 53% греків, 43% французів, 40% шведів і фінів, 38% англійців відповіли “так” на питання: “Протягом останніх 12 місяців чи могли би ви особисто стати жертвою наступних злочинів(крадіжка мобільного телефона, крадіжка іншої власності, грабіж з метою заволодіння мобільним телефоном, грабіж з ціллю заволодіння іншою власністю, берглери, напад або замах на напад). Але в середньому по всіх країнах 18% респондентів не змогли оцінити ризик віктимізації.

Таким чином, можна зробити висновок, що європейці у 2002 році були більше стурбовані питаннями безпеки у місцях мешкання і більше збентежені проблемами, що пов'язані з наркотиками у порівнянні з 2000 і 1996 роками.

---

* Участь у конференції стала можливою завдяки гранту Посольства США в Україні(The PAS International Travel for Scholars Small Grants Program) та фінансовій підтримці Центру з вивчення транснаціональної злочинності і корупції (Вашингтон, округ Колумбія, США, директор - професор Л. Шеллі). Автор висловлює велику подяку вищезгаданим організаціям.

МІЖНАРОДНИЙ ПРОЕКТ
“ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА”
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

**ПРОБЛЕМИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ
ЗЛОЧИННОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

(Матеріали третьої студентської
конференції з кримінології)

м. Харків, 25 листопада 2003 року

**ХАРКІВ
2004**

УДК 343.9

Друкується за рішенням організаційного комітету конференції

Проблеми попередження злочинності в сучасних умовах:
Матеріали Третьої студентської кримінологічної конференції
(м. Харків, 25 листопада 2003 р.).

Харків: Нац. юрид. акад. України, / за ред. Шостко О. Ю.-
2004.-79 с.

© Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, 2004
Видання здійснено за фінансової підтримки
Міжнародного проекту "Громадянська освіта"

ЗМІСТ

Привітальне слово М.І.Панова	4
Голіна В.В. Роль кримінології в пізнанні кримінальної реальності	5
Шостко О.Ю. Третя щорічна конференція європейського товариства кримінологів. Деякі підсумки	7
Оболенцев В.Ф. Статистичний аспект правоохоронної діяльності в Україні 10	
Бойко А.М., Клепікова Ю. С. Соціально-економічні фактори, що детермінують вчинення злочину „легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих	12
Гончарук С.О. Кримінологічні фактори існування торгівлі людьми	15
Гаврилець О. В. Легалізація коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом: кримінологічний аспект	16
Дурдинець В.В. Профілактика злочинної поведінки серед неповнолітніх: кримінологічні засади	18
Костюк О.В. Злочинність неповнолітніх та заходи її попередження	21
Лукаш А.С. Щодо проблеми кримінологічної експертизи нормативних актів	24
Орбець К.М. Визначення організованої злочинності	28
Анакіна Т.М. Стан злочинності та її профілактика в деяких країнах на сучасному етапі	32
Бублик О.М., Пономарьова Г.П. Злочинність: норма чи патологія ?	37
Воевода Ю.Л. Маргіналізація неповнолітніх	39
Єфімова О. І. Способи об'єктивізації показників злочинності	42
Бабак Є. С. Прогнозування злочинності	45
Хорт Ю.В. Криміногенні фактори, що обумовлюють зростання жіночої злочинності	48
Мартинюк А.Г. Причини й умови злочинних посягань на статеvu свободу жінки. Кримінологічний аспект	52
Кутової А.С. Особа злочинця	56
Пономарьова Г.П. Незаконні угруповання як елементи громадянського суспільства	58
Висоцький Е.М. Кримінологічна характеристика та профілактика рецидивної злочинності.	60
Чопко М. П. Попередження організованої злочинності	63
Литвиненко О.С. Значення заходів виховання в профілактиці правопорушень серед неповнолітніх	68
Сіроха Д.І. Організаційно-правові основи профілактики правопорушень неповнолітніх	70
Солдатов О.О. Адміністративно-правові засоби попередження злочинів серед неповнолітніх	71
Шаповалова О.О. Проблема корупції у Китаї	72
Смірний С.І. Кримінологічний аспект профілактики насильницьких злочинів	75
Іванова О.П. Визначення та контроль діянь корупційного характеру як захід профілактики корупційних злочинів	77